

СЛОВО ПРОЩАННЯ. ПАМ'ЯТІ А. Г. ВИШНЕВСЬКОГО ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

На 86-му році життя відійшов у вічність відомий демограф, доктор економічних наук, професор, видатна особистість **Анатолій Григорович Вишневський**.

Анатолій Вишневський народився 1 квітня 1935 року в м. Харкові. У 1958 р. закінчив економічний факультет Харківського державного університету за спеціальністю «Статистика». Працював у Харківській філії інституту «ДІПРОМІСТО». У 1962—1966 рр. навчався в аспірантурі Науково-дослідного і проектного інституту містобудування Держбуду УРСР (Київ). 1967 р. захистив кандидатську дисертацію за темою «Міські агломерації і економічне регулювання їх зростання (на прикладі Харківської агломерації)». Від

1967 р. працював у відділі демографії Інституту економіки АН УРСР у м. Києві. У 1971 р. Вишневський переїхав до Москви й почав працювати у відділі демографії НДІ Центрального статуправління СРСР. Надалі керував Центром демографії та екології людини при Інституті народногосподарського прогнозування Академії наук. З 2007 р. працював у Вищій школі економіки, був членом Вченої ради та завідувачем Науково-навчальної лабораторії соціально-демографічної політики в Інституті демографії ВШЕ. Згодом А. Г. Вишневський був директором Інституту демографії Науково-дослідного університету ВШЕ.

Анатолій Григорович Вишневський — видатний демограф-теоретик, який одним із перших у СРСР почав розвивати концепції «демографічної революції» і «демографічної модернізації». Вчений уособлює собою епоху в історії європейської демографічної науки, епоху енциклопедичних знань, сміливих теоретичних узагальнень, уміння працювати в умовах обмеженої інформації, віри у велику суспільну значущість демографії.

Дослідник Анатолій Вишневський сформулював постулат про те, що населення є підсистемою суспільства, яка самооновлюється, а демографічні процеси автономні і розвиваються за своїми власними законами. Демографічні зміни він розглядав як найважливіший фактор розвитку суспільства і одним з перших

почав писати про проблеми, до яких громадська думка і політики звернулись із запізненням. Це проблеми демографічного старіння, природи низької народжуваності, глобальних змін у демографічному розвитку і міграційних процесів, змін, що відбуваються в сім'ї, можливості й межі управління демографічними процесами, міжпоколінські взаємодії, наслідки демографічних змін для економічного розвитку та ін. Для демографів, соціологів, економістів, представників інших соціальних наук професор Вишневський завжди був взірцем блискучого демографічного мислення, що вмів підмітити демографічні детермінанти та розкрити демографічні закономірності в дуже різних соціальних процесах.

А. Г. Вишневський відомий не тільки як науковець, а ще й як людина високого інтелекту і культури, цікава творча особистість, письменник, історик літератури російського зарубіжжя, котрий отримував літературні нагороди — за романи «Перехоплені листи» (2001), «Життєпис Петра Степановича К.» (2014). Був головним редактором двох видань — інформаційного бюлетеня «Населення і суспільство» та електронного журналу «Демоскоп *Weekly*».

А. Г. Вишневський ніколи не поривав зв'язків з Україною, завжди охоче відвідував Київ, а також використовував будь-яку можливість побувати на своїй малій батьківщині, в Харкові. Він відгукувався на пропозиції взяти участь у наукових конференціях у нашому Інституті демографії та соціальних досліджень, популяризував результати через «Демоскоп», а на його роботах навчалося не одне покоління демографів. Він був вправним оратором і блискучим оповідачем, часто приїжджав до Києва з лекціями, виступав на телеканалах. Учені, досвідчені і початківці, а також і далекі від науки люди спеціально відвідували просвітницькі заходи, щоб послухати Вишневського.

Смерть Анатолія Григоровича Вишневського — це величезна, непоправна втрата для демографічної науки, для його колег, близьких і друзів, для всіх тих, кому поталанило свого часу спілкуватись й взаємодіяти з цим ученим і неординарною особистістю.

Колектив Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України збереже світлу пам'ять про видатного науковця і цікаву творчу особистість, фахівця і мудру людину — Анатолія Григоровича Вишневського.